

V. J. V.
NEWYORŠKI PORTRETI

IV.

"Ljepa naša domovina."

Vam tovariši nekdanjih dñi in davnih let kličem: slava! in "dosvidanja" — ako ste še med živimi. In vam tovariši, ki ste se že preselili v Nirvano, kličem tem potom "vječnaja pamjet" in "do skorago svidanja." A ulice, kjer smo živel in uživali življenje pred osemindvajsetimi leti; kjer smo živel le za danes in ko nismo nikdar mislili na jutri — bodite mi pozdravljeni in uverjene, da lepih ulic in lepšega kraja ni na vsem svetu, kakor okraj, katerega križe se dandanašnji.

Pozdravljam vas Waverly Place, Washington Square in Bleeker Street; v duhu te glorij moj MacDougal Street; pozdravljam te Cooper Square — in objemam v celoti ves Greenwich Village, kakoršen je bil pred davnimi leti, in kakoršen je še dandas — kajti tam se življenje, oziroma način življenga še vedno ni spremenil: vse je še tako, kakor je nekdaj bilo — le mi, ki smo še preostali, smo drugačni, kakor smo bili tedaj, ko smo "še živali."

"Večni spomin" kličem Tebi, tovariš Fekonja, kajti živel in doživel si v "vasi," vječnaja pamjet Tebi Casabona — ker i tebi je bilo dano, da si tam prominol držeč v rokah zadnjem pismo pisateljice Ouide, ki je tudi odšla v Nirvano po Tvojem načinu; blag boli spomin Barsottiju, Steve Brozoviču, Janczi Rigu in Gonfaronu; vječnaja pamjet tovariš Frugone in vsem ostalim umetnikom, pisateljem in glasbenikom; slava igralkam Vernon Sisters in Louisi Amiot in večen spomin nepozabni plesalki Berti Gleason ter skladatelju Fred Houlahanu in njegovi nepozabni skladbi "On a Sunday Afternoon" . . .

In danes po tolikih letih, še vedno upam in pričakujem, da bo izšla knjiga, katero bom zamenjal kupiti pri Brentanu — in v kateri bom zamenjal čitati zemljepis našega New Yorka. Še vedno upam in pričakujem, da bo kdo spisal knjigo, ki ničešar ne ve o statistiki; pa se bo pojavit kak pisatelj, ki bo opisal vsak pojedini okraj našega mesta, ne da bi pri tem mislil, da bi svoj rokopis prodal kakemu časopisu. In ako se te vrste bodoči pisatelji pojavi, prsim ga prav uljudno, naj pride k meni, kajti podati mu zamenjem podatke, kakoršnjih bi zamiseljil drugod.

silo.

Ko smo bili še mladi, živeli so židje med Delancey St. in Bowery, severno do Houston St. Tu se je pričela Ogrska in nekdanja Avstria; in iztočno od tu živel so tedaj posamežni zastopniki balkanskih narodnosti. Povsod je bilo vse polno kavarn in restavrantov, in vsemi večer prihajali so iz vsakega javnega lokalca zvoki kar različnejše glasbe. Tu se je imelo Beethovenova "Appassionata" in tamkaj zopet ciganški napevi. Povsod se je pelo v povsod se je sviralo, kamor koli se je clovek okrenil.

nepričakovano probudil in navdušeno dejal:

"Pojdite z menoj!"

"Kam?"

"Z menoj!"

In tako se je zgodilo, da smo vsi odšli z njim v Cafe Boulevard na 10. ulici in 2nd Ave.

Z nami je odšlo tudi kakih petnajst tu rojenih Američanov: igralke, plesalke, Puličarjevi reporterji, Jimmie, od Swiss Gazette in Mr. "Oshkosh" od Haymarketa na 6th Ave. In na potu mi je Fekonja zaupno povedal, da je prodal neko sliko; da ima dovolj denarja in da se je dogovoril z Janczi Rigom, ki je imel koncertni kontrakt z lastnikom Boulevardom, da bo Janczi onega večera igral potpouri slovanskih pesmi.

če ni motil pevca ter njegovega spremjevalca — ter neopazno, prav pologoma, spojili sta se njuni duši.

Kako mrtvi so bili vsi ostali gostje naše družbe — ki so malo preje debatirali o kakovosti večerje! Pa je Kathryn morala sama sebi priznati, da je bila do tega trenotka slepa — da ni videla razlike . . .

Društvo št. 177. — Pristopili: Frances Sarson, 27374.

Društvo št. 179. — Suspendirani: John Sarina, 27048; Teodor Gacovsky, 27138.

Društvo št. 180. — Pristopil: Joseph Kadunc, B-152. Suspendirani: John Hren, 27220; Mary Ivanc, 25718.

AMERIŠKA JUGOSLOVANSKA ZVEZA

V MINNESOTI.

Ustanovljena v Eveleth-u dne 25. oktobra 1925.

Organizacija za razširjati prijateljstvo, izobrazbo, edinstvo, in pravi duh ameriške demokracije.

Predsednik: JACOB A. AMBROZICH, Eveleth, Minn. Prvi podpredsednik: ANTON LOPP, Gilbert, Minn. Drugi podpredsednik: FRANK JENKO, Ely, Minn. Tretji podpredsednik: FRANK MAHNICH, Aurora, Minn. Glavni tajnik: JOHN MOVERN, Duluth, Minn. Blagajnik: LEONARD SLOBODNIK, Ely, Minn. Zapisnikar: JACOB MUHVICH, Gilbert, Minn.

Nadzorni odbor:

LEO KUKAR, Gilbert, Minn. JOSEPH STERLE, Chisholm, Minn. NICK FURYANICH, Virginia, Minn. JOS. KOMATAR, Ely, Minn. GEO. KOTZE, Eveleth, Minn.

Korespondenca naj se pošilja na glavnega tajnika Zveze: John Movern-a 412 — 12th Ave., E. Duluth, Minn.

zavil v ameriške zastave. Še Najznamenitejši angleški nikdar v zgodbini se ni pripe- talce. Sir Alan Cobham, je l letel iz Londona, da častita letel iz Američanu in mu izbradočevanje. Francoska

spanju in poznalih drugih javnih poslopij. Po zasuženem deseturnem spanju in po zajtrku je mladi letalec potom radio-telefona poklical svojo mater v Detroitu in ji povedel, da se fino počuti. Mati v Detroitu je sina dobro razumela; sin v Parizu ni mogel tako dobro slišati. Po telefončnem razgovoru z materjo se je mladi letalec izročil na razpolago ameriškemu poslaniku M. T. Herricku, ki ga je najprej povedel na balkon, da ga pokaže čakajoči množici Parizanov, ki se je nabrala pred poslaništvtvom. Po neizogibnem fotografiranju se je dalje časa razgovarjal z časniškimi poročevalci, ki so čakali nanj v posebni sobi.

Povedal je novinarjem, da ne misli poleteti nazaj v Ameriko, ampak se bo vrnil s parnikom; želi pa napraviti par poletov v Evropi. Za najbolj nevaren del vsega poleta smatra pristanje v Parizu, kjer ga je na letalskem polju čakalo pravo človeško morje. Vreme ni bilo ves čas lepo, ampak se je posebno v prvem delu poleta moral boriti z viharji, dežjem, točo in meglo. Imenujejo ga "srečenega," toda velik del srca je treba pripisati finemu ustroju njegeve letala in instrumentom, ki so mu vedno natančno kazali kje se nahaja. Bil je tudi eno slučaje dobro preskrbljen z gasolinom in oljem, tako da mu je obojega še precej ostalo, ko je pristal.

Povedal je novinarjem, da ne misli poleteti nazaj v Ameriko, ampak se bo vrnil s parnikom; želi pa napraviti par poletov v Evropi. Za najbolj nevaren del vsega poleta smatra pristanje v Parizu, kjer ga je na letalskem polju čakalo pravo človeško morje. Vreme ni bilo ves čas lepo, ampak se je posebno v prvem delu poleta moral boriti z viharji, dežjem, točo in meglo. Imenujejo ga "srečenega," toda velik del srca je treba pripisati finemu ustroju njegeve letala in instrumentom, ki so mu vedno natančno kazali kje se nahaja. Bil je tudi eno slučaje dobro preskrbljen z gasolinom in oljem, tako da mu je obojega še precej ostalo, ko je pristal.

Povedal je novinarjem, da ne misli poleteti nazaj v Ameriko, ampak se bo vrnil s parnikom; želi pa napraviti par poletov v Evropi. Za najbolj nevaren del vsega poleta smatra pristanje v Parizu, kjer ga je na letalskem polju čakalo pravo človeško morje. Vreme ni bilo ves čas lepo, ampak se je posebno v prvem delu poleta moral boriti z viharji, dežjem, točo in meglo. Imenujejo ga "srečenega," toda velik del srca je treba pripisati finemu ustroju njegeve letala in instrumentom, ki so mu vedno natančno kazali kje se nahaja. Bil je tudi eno slučaje dobro preskrbljen z gasolinom in oljem, tako da mu je obojega še precej ost

L. N. TOLSTOJ

HADŽI-MURAT

Poslovenil Vladimir Levstik

(Nadaljevanje)

"Ko se je Hamzat približal Hunzahu, smo poslali k njemu starce in smo jim naročili, naj povedo, da hočemo sprejeti hazavat, samo učenega človeka naj nam pošlje, da nam razloži, kako ga je treba držati. Hamzat je dal obriti starcem brke in prebosti nozdrvi; obesil jim je mlince na nosove in jih tako poslal nazaj. Starci so povedali, da je Hamzat voljan poslati sejha, ki nas pouči v hazavatu, a le s pogojem, da mu pošlje kanica najmlajšega sina za tala. Kanica mu je zaupala in poslala Bulača-Kana k Hamzatu. Hamzat je prijazno sprejel Bulača-Kana in nam sporočil, naj prideta tudi starejša brata. Vevel je reči, da hoče služiti kanom takoj, kakor je njegov oče služil njihovemu očetu. Kanica je bila šibka žena, glupa in predprzna, kakor so ženske vse, aki žive po svoji volji. Bala se je poslati oba sina in je poslala enega, Umo-Kana. Z njim sem šel tudi jaz. Vrsto od Hunzaha so naju sprejeli muridi; peli so, streljali in džigitovali okoli naju. In ko sva prispela, je stopil Hamzat iz svojega šotorja, podrla Umi-Kanu stremem in ga sprejel kakor kana. Dejal je:

"Nikakega zla nisem storil vašemu domu, niti mu ga ne mislim storiti. Samo ne ubijte me in ne branite mi nabirati ljudi za hazavat. Služiti vam hočem z vso svojo vojsko, kakor je moj oče služil vašemu očetu. Dajte mi živeti v vašem domu. Pomagal vam bom s svojimi nasveti, vi pa delajte kar vam dragot."

"Uma-Kan je bil slab govornik. Molčal je, ne vedoč, kaj bi odvrnil. Tedaj sem rekel jaz: ako je tako, naj pride Hamzat v Hunzah; kanica in kan ga sprejmeta s spoštovanjem. A niso mi dali izgovoriti in baš tedaj sem prvih zadel ob Samilu. Stal je tam, zraven imama. (Imam — največji duhovni in družbeni poglavar naroda.)

"Umolknil sem, Hamzat pa je odvel Umo-Kana v šotor. Nato je Hamzat poklical mene in mi ukazal, naj se vrnem z njegovimi poslanci v Hunzah. Odhalil sem. Poslanci so jeli na govorjati kanico, naj pusti tudi najstarejšega kana k Hamzatu. Videl sem izdajstvo in sem rekel kanici, naj ne pošlje sina nikam. A v ženski glavi je toliko pameti, kolikor na jajcu las. Kanica je verjela in večela sinu, naj gre. Abununcal-Kan se je branil. Tedaj je rekla: 'Vidi se, da se bojiš.' Kakor čebela ga je umela pičiti tja, kjer je vedela, da bo najbolj bolelo. Abununcal-Kan je vzplamenil in ni več pregovoril z njo besede, ampak je vele sedlati. Spremil sem ga. Hamzat naju je sprejel še lepše nego Umo-Kana. Sam je prijezdil naproti na dva streljaja pod goro. Za njim so jahali konjeniki z zastavami ter peli, streljali in džigitovali. Ko smo dosegli v tabor, je Hamzat odvel kana pod šotor, a jaz sem ostal pri konjih.

"Bil sem pod brdom, ko se je začelo v Hamzatovem šotoru streljanje. Stekel sem k šotoru. Uma-Kan je ležal znak v maki, Abununcal-Kan pa se je boril z muridi. Polovica lica mu je bila odsekana in je visela nizdoli. Držal jo je z roko, z drugo roko pa je vtihtil kinjal in posekal vsakogar, kdor se mu je približal. Vprito mene je posekal Mamzatovega brata in je bas nameril na drugoga, ko so jeli muridi streljati nanj in je pal."

Hadži-Murat je premolknil; zagoreli obraz mu je temno zardel in kri mu je zalila oči.

"Prestrašil sem se in pobegnil."

"Tako?" je rekel Loris-Melikov. "Jaz pa sem mislil, da se nisi zbal še nikoli ničesar."

"Potem nikoli več; od tistih dob sem se vedno spominjal te sramote in kadar sem se je spomnil, se nisem bal ničesar več."

XII.

"A zdaj je dovolj. Moliti moram," je rekel Hadži-Murat ter vzel iz notranjega prsnega žepa svoje čerkese breguetko, katero je dobil od Voroncova; oprezzo je pritisnil na prožilce, nagnil glavo na stran in prisluhnil z otroškim, pritajenim usmehom.

"Kunak Voroncov peškeš," (Dariilo prijatelja Voroncova,) je rekel smehljaje.

"Da, lepa ura," je dejal Loris-Melikov. "Tak moli, a jaz počakam."

"Jakši (dobro)," je rekel Hadži-Murat in odšel v spalnico.

Ko je ostal sam, je Loris-Melikov zapisal v svojo knjižico glavna dejstva iz pripovesti Hadžija-Murata; nato je zapalil cigareto in veli hoditi po sobi sem ter tja. Dospevši k vratom nasproti spalnice, je Loris-Melikov začul živahne glasove ljudi, ki so naglo žlobudrali o nečem po tatarsko, pritajenim usmehom.

V izbi je zaudarjalo po tistem posebnem kislo-usnjatem duhu, ki ga imajo gorci. Na teh pri oknu je sedel na svojem plašču krivi, rdečelasi Hamzalo v raztrganem in mastnem bešmetu in petel uzdo. Vse dotlej je vneto nekaj razlagal s svojim hripavim glasom; ko pa je vstopil Loris-Melikov, je takoj utihnil in nadaljeval svoje delo, ne da bi se zmenil zanj.

(Dalje prihodnjih)

ŠESTNAJST TEDNOV NA BRODOLOMU
(Nadaljevanje iz 4. strani)

pobili na tla.

Lingu so bili znani podobni napadi blaznosti, videl jih je na svoje oči, kakor marsikdo drugi, ki je imel priliko kdaj živeti v južnih morjih.

Ling je opazil, da so mornarji pili zadnje čase mnogo vode, a tudi on sam ni bil izjema ter je delal isto. Neutešljiva in žgoča žeja je bila namreč eden prvih znakov bližajoče se berberi.

Triindvajsetega dne okrog 9. ure zvečer je Ling ugledal enega izmed Malajcev zvijajočega in grgrajočega ležati na krovu, njegovi tovarisi pa so stali

in brezmejnem pacifičnem morju.

Približno eno uro kasneje je trpeči mornar zaspal, še eno uro kasneje pa je bil mrtev. Pristopil je Ling, s tužnim obrazom prevzel poveljstvo, ter jim ukazal pokleknoti. Sledila je kratka molitev — molitev deloma v kristjanskem, deloma v mohamedanskem obredu za umrle, v kateri so se vsi udano zjednili, da se je završila voja božja.

Mrtveca so nato povili v platon, ga zašili v vreče, pritrdirli k truplu uteže, ter ga spustili preko krova v morje. Ling je mrmljal še nekaj nadaljnih besed in končano je bil.

Neke vrste otopelost se je sedaj naselila na dozdevno zgubljeni ladji "Klabat." Lingu samemu so se zdele stvari sedaj mistične, sanjave in neresnične. Bojazen, da moštvu zblazni ter utegne napasti drug drugega in njega samega, ga ni več vzemirjal. Saj so bili tekom zadnjih dni tako izčrpani in oslabljeni, da je bila izključena vsaka možnost kakega napada. Oslablost pa se do sedaj ni tekala Linga, kajti on se je na žudovit način upiral napadom bolezni in bližajoči beri-beri, skratka kljuboval je mnogo vztajnejše nego njegovi tovariši.

Posadka je polegala po krovu, ne brigajoč se za ničesar več; njih misli so se ukvarjale več z onim, nego s tem svetom, vremena pa so spali. Premaknili so bolje vlekli so se iz mesta in tedaj, kadar jih je prisilil glad, da so povzeli nadaljno more smrtonosnega riža.

Njih oči so se proseče upirale v Linga — njegove misli pa so begale brezupno v daljave, a morda najdejo kako možnost rešitve, dasi so vedeli, da ka možnost več ne obstaja.

Viharji so se tekom nadaljnih nonotonih in brezupnih dni pojavljali zopet in zopet, za katera pa se ni hihče več brigal. Viharji so se ni več vzemirjal ali njih. Čemu tudi? Koncem konca je smrt v valovih vimeroma hitra.

Ling se je zbudil v jutro dne 5. oktobra, mesec po prvi žrtvi, en našel morje kopajoče se v sej krasoti jutranjega solnca, tojega žarki so podili blesteče neglo proti zapadu.

Na krovu ladje "Klabat" pa je noč pustila svoje nadaljnje rute. V bližini Linga sta letala nadaljnja dva moža z obrazi proti nebu, njih oči pa so buile proti jutranjem obzorju. Ling je vedel — kakor bi bilo o že samoumeyno — da sta nrtva. Dolgo je ležal mirno, ne hoteč zbuditi iz spanja ostane, da jim čim dalje prihrani nučni prizor in pogled v kruto realnost. Končno pa se je moštvo le predramilo in se dvignilo opotekajo. Kmalu pa so se otilli dela, zašili zadnje dve žrtvi v povoje, pripravili verige in uteži. S težavo so nato zavlekli enega mrtvecev do krovnega roba, ter ga zvalili v morje — preslabotni in brez zadostnih moči, da bi ga bili dvignili preko krova. Komaj pa je trup zginil v valovih, se je nadaljni Malajec sesedel poleg Linga in proseče dvignil oči kviško. Jasno je bilo vsem, da je tudi ta zgubljen. Še predno so opravili pokopališki posel s prvo jutranjima žrtvama, je bil tudi ta izdihnil. Ko pa se je delal istega večera mrak, je bilo zaznamovati še eno nadaljno žrtv.

Dnevi in noči so se spajali v nepretigrano verigo; niti Ling se ni več zanimal za dnevne zapiske in običajne bilježke. Saj niti več vedel, katerega dne ali meseca je v letu. Dovolj je bilo, da je preštel vsako jutro še preživele. Viharji pa so se ponavljali in zopet prenehali. Ladja je bila le še kup škripajočega tramova in križem leželih z vodo napajenimi in glinečih vrv in drugih nerabnih predmetov. Moštvo, kolikor ga

je še ostalo pri življenju, pa je bilo prebolno in preveč upropaseno, da bi se bilo moglo brigati za red in popravila. Kapitan Lindong je imel le še toliko moči, da se je s težavo premaknil, ostali pa so ugibali o njem, koliko časa bo še vzdržal. Ne bo li morda kapitan prihodnja žrtv? Pa ni bil. Nadaljni Malajec se je ločil od tega sveta ravno prej, prej zjednili, da se je završila voja božja.

Nenadoma, iz mrtve megle se je pokazala v daljavi suha zemlja.

Zemlja . . . Toda Ling je bil prepričan, da je obrežje pred njimi — Nova Gvineja — dežela, o kateri je čul, da je obljudena z divjimi ljudožrskimi rodovi. Še predno pa so se zjednili glede tu točke, bilo je opaziti neko ladjo, katera se je bližala naravnost njihovi, brez cilja blodeči "Klabat," in jo kmalu dosegl.

V kratkem času je rešilna ladja pritrdirla vrv ob nesrečno "Klabat," ter jo vlekla v devet ur oddaljeno pristanišče Hina-tuan. Prišedši tje, je Ling nesel kapitana Lindonga po stopnicah na pomol, ga položil na tla, nahranil z mango in brijevecem in končno se je zopet postavil na noge.

Še isto noč je radijev brezčeni brozjav razprel po vsem svetu novico o vrniti zgubljene ladje "Klabat." Celih 112 dni je mala ladjica blodila brez cilja po morju.

Kdo Ka Lingov oče pa je med tem preiskal skoro polovico vzhodnih pristanišč, a vse iskanje je bilo zmanjšano.

Linga in preostalo njegovo moštvo pa so odslej slavili ljudje različnih jezikov, kakor prave, resnične junake. Toda Ling se za vse to ni zmenil in je priprsto odvrnil:

"Bila je volja božja in kismet."

(Konec)

Ta gre vesel na delo.

Dostikrat čitamo o tem ali onem, da se je podal zjutraj zdrav in vesel na delo. Glede zdravja je priljivo verjetno, glede veselja pa ne tako pogosto.

Izjemo v tem oziru mena predstavlja Mr. Scott Darling v Hollywoodu, katerega edino delo je, da meri telesne lepote prospektivnih filmskih zvezd. Lepe prosilke, ki bi radi nastopale v filmah, morajo imeti v vseh ozirih pravo mero. Včasi je zadostovalo, da je filmska zvezda imela lep obraz, danes pa ne več. Vsaka nova prosilka mora v kopalin oblike pred Mr. Darlingom, da jo premeri čez pas, pleča, gležnje itd. Če bi Mr. Darling začrpal, bilo bi dovolj skebov.

Najnovejša slovenska knjiga v Združenih Državah, ki vam domač, priprost način jasno opisuje vso zanimivo ameriško zgodovino od odkritja Amerike pa do danes.

Knjiga ni samo poučna, pač pa tudi skrajno zanimiva. Obsega 244 strani, jo krasí obilica zgodovinskih slik, in velja samo 75 centov, s poštnino pa 85 centov. Dobi se pri

NA PRODAJ

je hiša s stavbiščem v East Heleni Montana. Hiša je iz cementa (konkreta). Stavbišče je 120x40 čevljev. Cena na obroke je \$300.00, v gotovini \$275.00. Za vsa pojasnila se obrnite na: Peter Brajdich, 3219 North & Alder, Tacoma, Wash.

Cístimo, barvamo, popravljamo

NEW YORK

Dry

CLEANING

I. SMUK, poslovodja
6220 ST. CLAIR AVE.
Pennsylvania 2063.

Pridemo iskat in pripeljemo na dom!

Izšel je

Slovensko Amerikanski Koledar

za leto 1927

CENA 50c

s poštnino vred.

Z naročilom pošljite znamke ali pa moneyorder na

GLAS NARODA,
82 Cortlandt St.,
New York, N. Y.

"Ameriška zgodovina"

To je najnovejša slovenska knjiga v Združenih Državah, ki vam domač, priprost način jasno opisuje vso zanimivo ameriško zgodovino od odkritja Amerike pa do danes.

Knjiga ni samo poučna, pač pa tudi skrajno zanimiva. Obsega 244 strani, jo krasí obilica zgodovinskih slik, in velja samo 75 centov, s poštnino pa 85 centov. Dobi se pri

"Ameriška Domovina"

Cleveland, Ohio.
6117 St. Clair Ave.

Imam na zalogi že nad 14 let

LUBASOVE HARMONIKE

vseh vrst in modelov, nemške, kranjske in chromatične; tri in štirirvrstne, dva-krat, trikrat in štirirkrat uglašene.

Imam na zalogi tudi kovčke, glasove, nove gotove mehove in druge posamezne dele. Cene harmonikam sem znatno znižal.

Pišite po ceniku na:
ALOIS SKULJ

323 Epsilon Pl., Brooklyn, NY.

Eduin zastopnik in založnik

LUBASOVIH HARMONIK V Združenih Državah

MOŽKE in ženske krasne najnovejše ure, prstane, diamante, verižice in vso drugo zlatnino. Dajte pravne glasove Victor gramofone, cena \$17.50 do \$1,000; pravne slovenske Victor plošče in slovenske in v vseh drugih jezikih PIANO ROLE; zastave in regalije za društva. Pišite po brezplačni cenik, kar želite na vašega sobrata: